

Strasbourg, 11. februar 2025

Spoštovani,

v nadaljevanju vam pošiljamo izjavo evropske poslanke Irene Joveve (Renew Europe/Svoboda) ob robu plenarne razprave o politični krizi v Srbiji in tamkajšnjih protestih, ki postajajo vse močnejši in pridobivajo podporo vse širšega spektra družbenih skupin.

“Mladi so gonilna sila sprememb. In v Srbiji niso več sami. Štafeto so od njih prevzeli mlajši in starejši, vsi združeni v želji po celoviti spremembi sistema, do temeljev prepojenega s korupcijo in klientelizmom.

Ljudje v Srbiji – s študentkami in študenti na čelu – so, morda celo prvič doslej, sedanjo oblast Aleksandra Vučića postavili pred velik izziv. Ta jih namreč tokrat ne more diskreditirati in razdeliti po sicer ustaljenem vzorcu. Tisto, kar študente in civilno družbo zdaj najbolj povezuje, je globoko nezadovoljstvo nad stanjem v družbi, vseprisotna korupcija in občutek, če ne celo zavedanje, da Srbija ni pravna država, temveč sistem, v katerem je vse podrejeno klientelizmu enega človeka in njegove klike.

Nedavne poteze Vučića kažejo, da te proteste dojema kot resno grožnjo. V nasprotnem primeru ne bi čutil potrebe po njihovi nevtralizaciji z mobilizacijo lastnih privrženecv. Enako lahko razumemo tudi njegove napovedi o brezkompromisnem boju proti korupciji, vendar jih težko jemljemo kot kredibilne. Vučić je na oblasti (čeprav v različnih vlogah) že več kot desetletje in če bi želel obračunati s sistemsko korupcijo, je imel za to več kot dovolj priložnosti. Namesto tega so se v tem obdobju institucije le še dodatno oslabile, medtem ko o transparentnosti težko govorimo, če se infrastrukturni projekti sprejemajo brez javnih razpisov, klientelizem pa se je zažrl v vse pore družbe.

Zato današnja razprava v Evropskem parlamentu ni zgolj priložnost za izražanje solidarnosti z mladino Srbije, temveč tudi za jasno sporočilo, da lahko Srbija napreduje proti EU samo ob resničnih demokratičnih reformah. Evropske vrednote temeljijo na pravni državi, svobodnih in poštenih volitvah ter odgovornosti oblasti do državljanov in državljanov. In prav ti protesti kažejo, da srbska družba te vrednote ne le razume, temveč se je zanje pripravljena aktivno boriti.

Želim pa ob tem izraziti globoko razočaranje nad politiko EU in držav članic, ki so očitno zaradi (geopolitičnih) interesov po “stabilnosti Srbije” pozabile na to, o čemer velikokrat rade pridigajo. Tovrstni cinizem škodi tako EU kot državam, ki so v procesu pridruževanja EU. Sama se že vseskozi pridružujem klicem po zaščiti in vezavi EU sredstev na stanje vladavine prava, torej vsaj tistih sredstev, ki jih za pomoč državam (kandidatkam) namenja EU. To bi lahko recimo storili s pogojevanjem sredstev z razširitvijo pristojnosti evropskega tožilstva (EPPO) tudi na države kandidatke in z razširitvijo regulacije o pogojenosti sredstev z vladavino prava.

Da ne bo nesporazuma: trdno verjamem, da morajo državljanke in državljani Srbije sami organizirati delovanje svoje države, toda EU bi bila lahko vsaj deklarativno in z omejenimi ukrepi, seveda znotraj svojih pristojnosti, bolj pozitiven element pri prizadevanjih k povrnitvi pravne države v Srbiji. Vsem, ki odkrito podpirajo Vučićev režim, pa sporočam, da ne gre le za (vsaj) moralno napačno presojo, pač pa dejstvo, da to v praksi koristi zgolj tistim silam v EU, ki bi po zgledu Vučićevega režima tudi same ugrabile svoje države za parcialne interese, ob tem pa zrušile sisteme, nujne za delovanje demokratične družbe. Hkrati ne pozabimo dejstva, da je Vučićeva stranka v evropskem prostoru del Evropske ljudske stranke, torej EPP, ki ji pripadata obe opozicijski stranki iz Slovenije.”

Poslanica Joveva je imela v zaključku svojega plenarnega nagovora na to temo tudi posebno sporočilo za ljudi na ulicah Srbije: **“Naj gospod Vučić napiše napovedani učbenik o boju proti – kot je sam rekel – barvnim revolucijam. Vi medtem pišete učbenik o zmagi. Dobro zmeraj premaga zlo. Zato ne odnehajte.”**

Za kakršnekoli dodatne informacije ali izjave evropske poslanke smo vam na voljo.

Lep pozdrav,



joveva

Irena Joveva
poslanica Evropskega parlamenta

Pisarna evropske poslanke
Irene Joveve

Kersnikova ulica 3, 1000 Ljubljana
(+386) 51 282 828

pisarna@irenajoveva.si
www.irenajoveva.si